לקרות את שמע. ולאחר קריאת שמע יקטירו את הקטורת והכי נכון הדבר שיתפללו קודם שיקטירו שוס הקטרה ויעל קרבנם לריח ניחוח. המפרש. ועיין בפירוש הר"ב ר"פ דלקמן:

לִלְשֶׁכַּת הַגָּזִית, לִקְרוֹת אֶת שְׁמַע[סג]:

פרק ה **א אָמַר לָהֶם הַמְּמֻנֶּה[א], בָּרְכוּ בְרָכָה אַחַת[ב], וְהֵן בֵּרְכוּ.** לקרות את שמע. וכל שאר ברכות כדאיתא לקמן בגמרא פירקא:

פ"ה **א אמר להם הממונה** וכו'. נפרק קמא דברכות מפורש שהיא מהנה רבה. ואחר שהאיר

פ"ה **א ברכה אחת.** כתב הר"ב בפרק קמא דברכות [דף י"ב] מפורש שהיא מהנה רבה. ואחר שהאיר היום

פירוש המשניות להרמב"ם

פ"ה **א אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן כו'.** כבר נתבאר בגמרא ברכות (יא:) שהברכה הזאת שהיו מברכין תחילה היא אהבת עולם ואחר שהשמש זורח והאור מתפשט מברכין יוצר אור לפי שסדר ברכות אין מעכב כמו שנתבאר שם.

מלאכת שלמה

לקרות את שמע. ולהתפלל רָצֶה קודם הקטרה שיהא קרבנן לריח ניחוח ע"כ. ופירש המפרש הז' בכלל שלאחר הקטרת איברי התמיד מקטירין מנחתו דהיינו כלה. תביתי כ"ג דלמריגן ביומא עולה ומנחה שוס מנחה ואפילו תביתין: **הטז' ביין.** נסכים רביעית היין כל אלו קרבין עם האברים דאין מקריבין עולה בלא מנחה ונסכים: ותביתין אע"פ שקריבין בעבור כ"ג הואיל ומן הפסוק הס*) קודמין לנסכי תמיד: **הלכו ונתנום מחצי כבש ולמטה.** ולא מחצי כבש ולמעלה שלאחר הקטרת הקטורת מוחרין ומוליכין אומן למזבח ואם היו קרובין למזבח לא מראה הולכה הלכך צריך להניחן מחצי כבש ולמטה שכשיחזרו להוליכם אז הם אחרים מראה הולכה משובה והכי יפה לעשות שאם קרובים למזבח נראין כמוקטרין ועוד דפעמים שיקטירם קודם הקטורת הואיל וקרובים הם כ"כ למזבח ע"כ לשונו ז"ל:

אוצר החכמה

פ"ה **א אמר להם הממונה.** הוא ממונה לכך לסדר עבודות היום ואמר להם לאחר שבאו ללשכת הגזית שתפלתו של אדם נשמעת במקום ד' אמות של תורה הרא"ש ז"ל. ח"ל הראב"ד ז"ל הממונה כתוב בתוספי לרפת דפירש רש"י ז"ל במסכת יומא דממונה הוא סגן וקשה על פירושו מירושלמי דקתניב ממשה דברים שהסגן משמש ואלו הן אומר לו אישי כ"ג הגבה ימינך כשהיה מטיל גורלות ביום הכפורים והניף הסגן בסודרים ואחז הסגן בימינו והעלהו וכו' ולא קתניב הני בהדייהו. ונראה דברי ה"ר יצחק ב"ר שמואל ז"ל שפירש כך דממונה לאו סגן הוא ועוד במסכת סוטה פ' משוח מלחמה מסיק בהדיא דסגן לאו ממונה הוא ולשם תעיין: **ברכה אחת.** בפ"ק דברכות מפרש מאי ברכה אחת איכא דאמרי יוצר אור וא"ל אהבה רבה: [הגה"ה כתוב בתשובות הרשב"א ז"ל בסימן שי"ז ובסימן שי"ח ח"ל ברכת אהבת עולם איזה סמוכה אצל מעיקר מטבעה כך נתקנה בלתי פתיחה ולא מדבן סמיכותה איזה פותחת אצל שיש קצרות חותמות ואינם פותחות ועל כרחנו יש לנו לומר כן שאילולי כן לעולם היה להם לתקן בה פתיחה הואיל ונעמיד חומרה בפני עצמה ממה שאמרו בברכות שלפני ק"ש אין מעכבות זו את זו ופירשו שאין מעכבות להקדים וכדרך שנהגו בברכת אשר ברא אשון ושמחה שפתחו בה אע"פ שהיא סמוכה הואיל ונעמיד נאמרת בלא סמיכות בדליכא פנים חדשות וכל ימי המקדש היתה אהבת עולם נקראת ימדים והלכך היה להם לפותחה וזו ראיה חזקה בעיני כראי מוצק וכן הוא בתמת בלי ספק ולא מצאתי פי' מכוון בלי קושיא בשנתנו לחתם

דממונה הוא סגן וקשה על פירושו מירושלמי דקתניב ממשה דברים שהסגן משמש ואלו הן אומר לו אישי כ"ג הגבה ימינך כשהיה מטיל גורלות ביום הכפורים והניף הסגן בסודרים ואחז הסגן בימינו והעלהו וכו' ולא קתניב הני בהדייהו. ונראה דברי ה"ר יצחק ב"ר שמואל ז"ל שפירש כך דממונה לאו סגן הוא ועוד במסכת סוטה פ' משוח מלחמה מסיק בהדיא דסגן הוא לאו ממונה הוא ולשם תעיין: **ברכה אחת.** בפ"ק דברכות מפרש מאי ברכה אחת איכא דאמרי יוצר אור וא"ל אהבה רבה: [הגה"ה כתוב בתשובות הרשב"א ז"ל בסימן שי"ז ובסימן שי"ח ח"ל ברכת אהבת עולם איזה סמוכה אצל מעיקר מטבעה כך נתקנה בלתי פתיחה ולא מדבן סמיכותה איזה פותחת אצל שיש קצרות חותמות ואינם פותחות ועל כרחנו יש לנו לומר כן שאילולי כן לעולם היה להם לתקן בה פתיחה הואיל ונעמיד חומרה בפני עצמה ממה שאמרו בברכות שלפני ק"ש אין מעכבות זו את זו ופירשו שאין מעכבות להקדים וכדרך שנהגו בברכת אשר ברא אשון ושמחה שפתחו בה אע"פ שהיא סמוכה הואיל ונעמיד נאמרת בלא סמיכות בדליכא פנים חדשות וכל ימי המקדש היתה אהבת עולם נקראת ימדים והלכך היה להם לפותחה וזו ראיה חזקה בעיני כראי מוצק וכן הוא בתמת בלי ספק ולא מצאתי פי' מכוון בלי קושיא בשנתנו לחתם

*) על הגליון כתב בעל מלאכת שלמה ע"ז תי' צ"ע.

ציונים

פ"ה א אמר להם הממונה. ל"ב ע"ב ברכות י"ל ע"ב ירושלמי ברכות פ"ל ה"ה מיי' פ"ו מה' תמידין ומוספין ה"ד:

שינויי נוסחאות

לקרות. בד"ל לקרוא:

ראשון לציון

פ"ה א במשנה (והן) ברכו כו' ל"ל והם כו':

תפארת יעקב

יכין אות סג **והקשה רב"ש למה לא קראו ק"ש בעזרה.** הס' ב"ש מינו מ"י ולולי משוס דאין ישיבה בעזרה והם היו רוצים להתפלל תפלה יולר במיוחד, ומה שנתנו בלשכת הגזית משוס דאותו מקום רחבת ידים עי' יומא דף כ"ה, ועוד דבלא"ה היו צריכים לפיים שם אחר הקריאה כדאיתא בסמוך מ"ב ועי' תוי"ט סוף מדות ד"ה לשכת הגזית ודוק. כעת קיימי ס' בתר שבע רמיני שחיבר כמ"ש בחיבור הב' ועי' מה שחיבר המחבר בזה ופלא שלא הביא דברי הרא"ש כאן שכ"כ להדיא בסמוך ריש פ"ה.

פ"ה בדעו אות א **והמשך כל זה היה קרוב לשעה כפסחים דף נ"ח א'.** שם אמרו עם הקרבה והרי היו מפיסין ומקטירין קטורת שהיו שוהים בזה הרבה. בא"ד **אב"י כ"כ הרשב"א בחידושיו.** ועי' תוס' ברכות דף י"ב ע"א ד"ה משוס. בא"ד **ולא עוד אלא אפילו מתפילין פטורין היו.** עי' ערכין דף ג' ע"ב ובתוס' שם ד"ה אין ובתשובת שאגת אריה סי' ל"ז. בא"ד **והרי האי בשכבך ובקומך בחדא מחתא מחתינהו בחד קרא עם וקשרתם כו'.** מאי חזית דלתקשת לפיפא נקיש לרישא דקרא ושננתם לבניך. בא"ד **עכ"פ לא אורעה יחד כ"כ עם וקשרתם.** הרי אורעה עם וכתבתם ועי' שאג"א סימן מ' בשם תר"י, ובעיקר הדבר שהעלה כאן בפה"ד דברכה רלשונה היא משוס ברכת התורה כן הוא בירושלמי ברכות שם, ועיין רמב"ם ספ"ו מתמידין ומוספין שכתב וכסדר שהיו עושין בשחר כך היו עושין בערב ומשמע דבערב נמי היו מברכין ברכת אהבת עולם, וכן הוא בס' מצות ה' וכסדר עבודה שנדפס בסדורים. ולכאורה הא ברכת התורה פוטרת כל היום כ"ז שלא ישן בלילה. ולכאורה יהיה מזה ראיה להמפרשים דברכת אהבה רבה אינה פוטרת רק מה ששנה על אחר ולא על מה שלומד אח"כ, אבל א"כ איך היו עושין כפיהן אח"כ בלא ברכ"ת, וכן לאיך מ"ד דסובר דברכה רלשונה היא ברכת יוצר א"כ משמע דגם בערב היו אומרים ברכת מעריב ערבים ואיך היו אומרים אותה בתמיד של בין הערבים היה נשחט בשמונה ומחצה, ועי' או"ח סי' מ"ז דפסק דמותר לפסוק דין בלא טעם קודם ברכת התורה, וע"ש מש"ב בביאור הגר"א זצ"ל וע"ל פ"א מ"ד והם אומרים לו הזהר

יכין — תפארת ישראל — בועז

סג והקשה רבינו באר שבע למה לא קראו ק"ש בעזרה. **ונלפע"ד** משוס דאחר הק"ש התפללו מיד כרש פ"ה, ובגזית שעוסקים שם בתורה, בעוד עפי שתקוגל תפלתם שיתפללו קודם שיקטירו ויקריבו הקרבנות, דבמקום רבה שם תהא תפלה, ואוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (כברכות ד"ח ב' ומגילה כ"ח א') להכי קרא גם ק"ש שם. [ומאי הגאון מהר' אליעזר זצוק"ל, כתב בספרו בית אל כ"י, דמה"ט נ' שלא יאמר פ' הקטורת ופ' אחר הקרבנות קודם שיקרא ק"ש ויתפלל. ולכה"פ יקרא שמע תחלה דהוא ק"ש דר"ש הגשיא. עכלה"ט בקצור. וצ"ל דר"ל בשלמא פ' התמיד שאומרים תחלה שהוא נגד דם התמיד (כמג"א מ' סקי"ב), והרי שחטוהו קודם התפלה. משא"כ הקטורת אף שהוקטרה בין דם לאברים, וא"כ ה"ל היה ראוי בזה"ז לאומרו בין פ' התמיד שהוא נגד דם התמיד, ובין הסמוכה עשרה שהוא נגד הקרבנות האחרים. עכ"פ שאני ניהמ"ק, דעכ"פ התפללו מקודם. וכ"כ בשאר קרבנות):

פ"ה א הוא הממונה על הפייסות [ועי' רפ"ג סי' מ']: ב היא ברכת אהבה רבה (א):

(א) וצ"ל דמה שלא נזכר במשנתינו זו לא ברכו ולא התפללו כלל (וחה ברש"י ברכות ד"ל ב', ד"ה וברכת כהנים ולא כר"ב הכא). והרי אפי' מק"ש היו פטורים, אע"ג דכבר הגיע זמנה משירלה ויכיר תבירו בריחוק ד' אמות, ומכ"ש בשעה שאמר הממונה ברכו ברכה מ', שכבר האיר היום טפי. והרי בשעת הדחק אפי' לכתחילה קורין אותה משעלה עמוד השחר (כפ"ח נ"ח ג'). והרי אמירת הממונה זמן מה אחר שחיטת התמיד וחריקת דמו, ונמות אבריו, והולכת אברים לכבש הוה, והמשך כל זה היה קרוב לשעה [בפסחים דנ"ח ב'] נמצא שבוודאי אז הגיע זמנו. **דהא** דאמרי' [יומא דל"ז ב'] הקורא ק"ש עם אנשי משמר לא יצא, היינו שלא יצא יד"ח מצוה מהמובחר [אב"י כ"כ הרשב"א בחידושיו, והובא בב"י א"ח נ"ח ד"ה מי שנאנס]. והטעם, מדרבוי לקרותה לכתחילה סמוך וקודם לבן החמה, כדי לסיים ברכה שלאחר הק"ש עם בן החמה ולהתפלל מיד, כדכתיב ירלוך עם שמש. אבל וודאי דזמן ק"ש כבר הגיע אז כשאמר להם הממונה. **ואפ"ה** היו הכהנים פטורים ממנה, מדהיו טרודים בעסק הקרבנות פטורים אף מק"ש דמדאורייתא. **ולא עוד,** אלא אפי' מתפילין פטורים היו אפי' ישראל שהיו אז במעמדן [מנחות ד"ע מ'], וכ"ש ק"ש דאיכא למ"ד דק"ש אינו רק מדרבנן וקרא דובשבתך ובקומך בד"ת הוא דכתיב (כברכות דכ"א מ'). וחן אמת דשעו עיני מני דעת להבין דברי הש"ס הקדושים, דהיכא אפשר דיבמא דקרא דובשבתך ובקומך, בכל דברי תורה מיירי, והרי האי בשבתך ובקומך בחדא מחתא מחתינהו בחד קרא עם וקשרתם לאות על ידיך, וכי ס"ד דוקשרתם נמי בכל ד"ת מיירי. **ולפענ"ד** אפשר זהו טעם של רוב הפוסקים שפסקו דק"ש דאורייתא, דשאלו רבותינו דדלו דילא מנ"ל כן, ולפע"ד י"ל משוס דהכי מסתבר מדלית לן סברא חריפא למפסק הקרא מהדדי, לומר דובשבתך מיירי בכל ד"ת, וקשרתם מיירי דווקא באותה פרשה [ועיין רפ"ח בא"ח סי' ס"ז דפסק דב' פרשיות דאשונות דאורייתא. ובמשו' שאגת אריה (סי' ב') הוכיח דרק פרשה דאשונה דאורייתא. וע"כ נ"ל דאע"ג דגם בפרשה שנייה כתיב בשבתך, עכ"פ לא אורעה יחד כל כך עם וקשרתם ומלי שפיר למימר האי בד"ת כתיב]. [אב"י נ"ל ע"פ מ"ד (מנחות נ"ע ב') בשם רשב"י, דאפי' לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים לא יצוא. מ"כ י"ל קו' ע"ר שליט"א, דה"פ דש"ס הכא אדקאמר האי בד"ת, ה"ק בשקורא ק"ש כדי ללמוד תורה ג"כ יצא יד"ח מצות לא יצוא. וא"כ וודאי בק"ש משחתי קרא, וא"ל סברא חריפא למפסק חיפא דקרא דוקשרתם מרשא דקרא של ובברת בם. עכ"ל בני הגאב"ד שליט"א]. **ויהיה** איך שיהיה אם מתפילין דוודאי הוה דאורייתא פטורי מכ"ש מק"ש, דאיכא חד מ"ד דהוה דרבנן. **וכ"ש** דפטורים מברכת ק"ש ותפלת י"ח שהן וודאי דרבנן. **וכל** זה משוס דהעוסק במצוה פטור ממצוה אפילו בדאפשר לקיים שניהן. אם לא בשאפשר לקיים שניהן בנקלות מאד [כר"ן סוכה דמ"א ב' ועיין מ"ח סי' ל"ח פ"ח ורמו"א שם סק"ע וי"]. והרי הכא וודאי טרודים טפי מחתן (כפ"ב דברכות),

אף מק"ש דמדאורייתא. **ולא עוד,** אלא אפי' מתפילין פטורים היו אפי' ישראל שהיו אז במעמדן [מנחות ד"ע מ'], וכ"ש ק"ש דאיכא למ"ד דק"ש אינו רק מדרבנן וקרא דובשבתך ובקומך בד"ת הוא דכתיב (כברכות דכ"א מ'). וחן אמת דשעו עיני מני דעת להבין דברי הש"ס הקדושים, דהיכא אפשר דיבמא דקרא דובשבתך ובקומך, בכל דברי תורה מיירי, והרי האי בשבתך ובקומך בחדא מחתא מחתינהו בחד קרא עם וקשרתם לאות על ידיך, וכי ס"ד דוקשרתם נמי בכל ד"ת מיירי. **ולפענ"ד** אפשר זהו טעם של רוב הפוסקים שפסקו דק"ש דאורייתא, דשאלו רבותינו דדלו דילא מנ"ל כן, ולפע"ד י"ל משוס דהכי מסתבר מדלית לן סברא חריפא למפסק הקרא מהדדי, לומר דובשבתך מיירי בכל ד"ת, וקשרתם מיירי דווקא באותה פרשה [ועיין רפ"ח בא"ח סי' ס"ז דפסק דב' פרשיות דאשונות דאורייתא. ובמשו' שאגת אריה (סי' ב') הוכיח דרק פרשה דאשונה דאורייתא. וע"כ נ"ל דאע"ג דגם בפרשה שנייה כתיב בשבתך, עכ"פ לא אורעה יחד כל כך עם וקשרתם ומלי שפיר למימר האי בד"ת כתיב]. [אב"י נ"ל ע"פ מ"ד (מנחות נ"ע ב') בשם רשב"י, דאפי' לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים לא יצוא. מ"כ י"ל קו' ע"ר שליט"א, דה"פ דש"ס הכא אדקאמר האי בד"ת, ה"ק בשקורא ק"ש כדי ללמוד תורה ג"כ יצא יד"ח מצות לא יצוא. וא"כ וודאי בק"ש משחתי קרא, וא"ל סברא חריפא למפסק חיפא דקרא דוקשרתם מרשא דקרא של ובברת בם. עכ"ל בני הגאב"ד שליט"א]. **ויהיה** איך שיהיה אם מתפילין דוודאי הוה דאורייתא פטורי מכ"ש מק"ש, דאיכא חד מ"ד דהוה דרבנן. **וכ"ש** דפטורים מברכת ק"ש ותפלת י"ח שהן וודאי דרבנן. **וכל** זה משוס דהעוסק במצוה פטור ממצוה אפילו בדאפשר לקיים שניהן. אם לא בשאפשר לקיים שניהן בנקלות מאד [כר"ן סוכה דמ"א ב' ועיין מ"ח סי' ל"ח פ"ח ורמו"א שם סק"ע וי"]. והרי הכא וודאי טרודים טפי מחתן (כפ"ב דברכות),

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה